

Grzegorz
Dybowski

Światowy rynek drobiu a globalna konkurencja

Rynek mięsa drobiowego to od lat najszybciej rozwijający się segment światowego rynku mięsnego. W czterdziestolecie 1965-2005 spożycie drobiu w przeliczeniu na jednego mieszkańca rosło najszybciej w porównaniu ze wszystkimi innymi gatunkami mięsa. W skali świata spożycie to zwiększyło się aż czterokrotnie, podczas gdy konsumpcja wieprzowiny była wyższa o 67%, baraniny o 100%, a konsumpcja wołowiny nie wykazywała większych zmian. Całkowite spożycie mięsa zwiększyło się w tym samym czasie o 77%. Był to w znacznym stopniu wynik dużego wzrostu konsumpcji mięsa drobiowego. Jego udział w całkowitym spożyciu mięsa wzrósł z ok. 14%, do ponad 30% [9].

Światowy rynek mięsa drobiowego jest zdominowany przez stosunkowo niewielką grupę eksporterów, a do międzynarodowych obrotów trafia zaledwie kilkanaście procent globalnej produkcji. Nadal większość światowej produkcji mięsa drobiowego jest przeznaczana na zaspokojenie wewnętrznej popytu krajów, w których zostało wytworzone. Od lat do czołowych światowych producentów drobiu należą: USA, Chiny, Brazylia oraz Unia Europejska. Dużą produkcję, przewyższającą 1 mln t rocznie, mają też Indie, Japonia, Kanada, Tajlandia, Rosja i Argentyna. Drób stanowi już niemal jedną trzecią globalnej produkcji mięsa.

Szacunki FAO dotyczące wielkości światowego spożycia mięsa drobiowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca wskazują, że w okresie 1995/1997-2005/2007 spożycie to zwiększyło się o 22%, do 11,5 kg rocznie. Jest to tempo wzrostu znacząco niższe od dynamiki rozwoju światowej produkcji, która w tym samym okresie wyniosła 47%. Porównanie tempa rozwoju produkcji i spożycia pokazuje, że światowy rynek drobiarski charakteryzuje się globalną nadwyżką podaży nad efektywnym popytem [3].

Udział krajów dominujących w światowych obrotach drobiem w globalnej konsumpcji mięsa drobiowego obniżył się z 76,7% w latach 1995-1997 do 75,5% w latach 2005-2007, a w produkcji prawie nie uległ zmianie - odpowiednio 77,9 i 77,2%. Łączna nadwyżka podaży nad popytem w tej grupie krajów wykazuje większą dynamikę wzrostu od obserwowanej w skali całego rynku światowego. Wzrost był tu bowiem niemal dwukrotny (przyrost o 3,4 mln t). Równocześnie w pozostałych krajach świata deficyt podaży mięsa drobiowego zwiększył się w badanym okresie nieznacznie, bo z 812 do 816 tys. t (tabela 1).

EKSPORTERZY MIĘSA DROBIEWEGO

Dużymi nadwyżkami podaży mięsa drobiowego dysponują: USA (+ 3,2 mln t) i Brazylia (+ 3,1 mln t), a także, ale w znacząco mniejszym stopniu UE (+ 0,5 mln t). Nadwyżka eksportowa Wspólnoty zmniejszyła się jednak, a skuteczne konkurowanie na globalnym rynku staje się coraz trudniejsze, zwłaszcza w miarę pojawiania się nowych, efektywniejszych producentów mięsa drobiowego, takich

STRESZCZENIE:

Rynek drobiu to najszybciej rozwijający się segment światowego rynku mięsnego. Jednak do obrotów międzynarodowych trafia tylko ok. 14% globalnej produkcji. Światowy eksport mięsa drobiowego jest zdominowany przez niewielką grupę krajów. Łączny wywóz trzech największych eksporterów: USA, Brazylii i UE, rośnie szybciej niż obroty światowe i stanowi już ponad 90% globalnego rynku. Łączny udział

największych importerów: Rosji, Japonii, Arabii Saudyjskiej, UE, Meksyku i Chin, w światowym obrocie mięsem drobiowym wynosi niespełna 65% i ta proporcja zmniejsza się. Koncentracja eksportu i rozpraszanie się importu utrudnia konkurowanie na rynkach zbytu. Ponadto światowe obroty mięsem drobiowym rozwijają się wolniej niż globalny potencjał handlowy. Zmieniają się warunki globalnej konkurencji.

SUMMARY:

Poultry is the most rapidly developing part of the world meat market. However, only 14 percent of the total poultry production is traded internationally. The world market is being dominated by few countries. Total shipments from three biggest exporters: the U.S., Brazil and the EU increase faster than the global turnover making over 90 percent of the global market. The biggest importers: Russia, Japan, Saudi Arabia, The EU, Mexico and China account for less than 65 percent of the total trade

in poultry meat. Their share has been declining constantly. Concentration in global exports and dispersion in imports make competition on the world outlets more difficult. What is more, the world turnover in poultry meat develops slower than the global foreign trade potential. The conditions for global competitiveness have been changing.

TITLE:

World Market for Poultry in the Lights of Global Competitiveness

jak Brazylia. Znajduje to odzwierciedlenie m.in. w szybszym rozwoju importu niż eksportu mięsa drobiowego.

W USA dodatnia różnica między produkcją a konsumpcją mięsa drobiowego powiększyła się w badanym okresie o 36%, tj. o 840 tys. t. Przy bardzo wysokim poziomie spożycia drobiu w przeliczeniu na 1 mieszkańca nadwyżka ta może być zagospodarowana wyłącznie przez zwiększenie eksportu. USA zaczęły tracić przewagę konkurencyjne, jakimi dysponowały przez wiele lat w produkcji drobiarskiej, na rzecz Brazylii. Odzyskały je jednak w wyniku kryzysu 2007-2008. W latach 2005-2007 Brazylia wyprzedziła USA i zajęła pozycję światowego lidera w eksporcie mięsa drobiowego. Mimo że w 2008 r. Brazylia zachowała swój udział w globalnym eksporcie, USA zwiększyły sprzedaż zagraniczną do prawie 32% globalnego eksportu [7].

Łączny wywóz mięsa drobiowego z pięciu krajów (największych jego eksporterów) zwiększył się z 80% w latach 1995-1997 do prawie 99% w latach 2005-2007 i w 2008 r.

IMPORTERZY MIĘSA DROBIEWEGO

Największym indywidualnym importerem mięsa drobiowego pozostaje Rosja, która wykazuje też najwięk-

SŁOWA KLUCZOWE:

rynek drobiu, produkcja mięsa drobiowego, spożycie

KEY WORDS:

poultry market, production of poultry meat, consumption

CZY WIEDZA BYŁA JUŻ PAKOWANA?

25 – 27.09.2012 | NORYMBERGA | NIEMCY

Niech Państwo dowiedzą się wszystkiego o zorientowanych przyszłościowo technologiach oraz innowacyjnych środkach opakowaniowych. Niech Państwo pozwolą zaprezentować sobie najnowsze rozwiązania na całej długości łańcucha procesu pakowania – podczas targów FachPack w Norymberdze.

Informacje
MERITUM s.c.
Tel +48 22.8 28 27 34
Fax +48 22.8 28 23 87
meritum@meritum.it.pl

NÜRNBERG MESSE

szy deficyt jego podaży. Jeszcze w okresie 1995-1997 import Rosji stanowił 20,5% globalnych obrotów, a w 2008 r. zmniejszył się do 9,6%. Drugą na liście światowych importerów jest Japonia, której udział w światowym handlu mięsem drobiowym wynosi 7,4%. Trzecią pozycję zajmują Chi-

Tabela 1. Zmiany potencjału eksportowego na rynku mięsa drobiowego [tys. t]

Table 1. Changes in export potential on poultry meat market [thous. tons]

Kraje	Lata 1995-1997			Lata 2005-2007		
	produkcja	konsumpcja	różnica	produkcja	konsumpcja	różnica
Unia Europejska	8 316	7 606	710	10 741	10 196	545
USA	14 420	12 054	2366	18 964	15 758	3206
Chiny	9 490	9 412	78	14 460	15 045	-585
Japonia	1 255	1 838	583	1 335	2 178	-843
Arabia Saudyjska	363	577	-214	549	977	-428
Kanada	898	918	-20	1 181	1 205	-24
Brazylia	4 282	3 816	466	8 667	5 571	3096
Meksyk	1 362	1 586	-224	2 522	3 100	-578
Argentyna	810	832	-22	1 181	1 026	155
Indie	662	662	0	628	627	1
RPA	651	725	-74	971	1 201	-230
Rosja	731	1 635	-904	1 641	2 844	-1203
Tajlandia	1 036	833	203	1 053	731	322
Razem grupa	44 276	42 494	1782	63 893	60 459	3434
Reszta świata	12 110	12 922	-812	18 840	19 656	-816
ŚWIAT	56 853	55 416	1437	82 733	80 115	2618
Udział grupy [%]	77,9	76,7	X	77,2	75,5	X

Źródło: Obliczenia własne.

ny (łącznie z Hongkongiem). UE, jako ugrupowanie, miała w 2008 r. 28% udziału w światowym imporcie. W badanym okresie Wspólnota wykazuje znaczący przyrost wielkości importu mięsa drobiowego, podobnie jak kraje arabskie.

Łączny przywóz mięsa drobiowego do krajów będących jego największymi importerami zwiększył się w badanym okresie prawie 2,5-krotnie. Ich udział w światowym imporcie zmniejszył się jednak z 76,5% w latach 1995-1997 do 69,2% w latach 2005-2007 i 63,4% w 2008 r. Odwrotnie niż to miało miejsce w przypadku światowego eksportu - globalny import mięsa drobiowego uległ rozproszeniu, a udział największych jego nabywców w globalnym imporcie stanowił mniej niż 2/3. Konkurencja między stosunkowo niewielką liczbą światowych eksporterów mięsa drobiowego rozgrywa się więc na coraz szerszym obszarze geograficznym i dotyczy coraz większej liczby indywidualnych rynków, również tych o stosunkowo małej skali obrotów. Fakt ten niewątpliwie utrudnia konkurowanie o nabywców w międzynarodowym handlu (tabela 2).

Światowy eksport mięsa drobiowego rozwija się wolniej niż globalny potencjał eksportowy. Natomiast w grupie głównych importerów szybciej zwiększa się deficyt podaży (o 98%) niż efektywny popyt odzwierciedlany przez zakupy dokonywane na światowym rynku (o 85%). Można więc wnioskować, że w globalnym handlu występują istotne bariery wynikające zarówno z poziomu cen, jak i stosowanego w wielu krajach protekcjonizmu. Przyczyną mogą też być względy zdrowotne i weterynaryjno-sanitarne [4].

Z porównania wielkości potencjału handlowego i rzeczywistych obrotów mięsem drobiowym w analizowanych krajach wynika też, że rozwija się tzw. handel wewnątrzsektorowy. Opiera się on na wykorzystywaniu różnic asortymentowych globalnej oferty handlowej, a także różnic

Tabela 2. Udział wybranych krajów w światowych obrotach mięsem drobiowym [%]**Table 2.** The share of selected countries in world trade in poultry meat [percent]

Kraje	Eksport			Kraje	Import		
	1995-1997	2005-2007	2008 r.		1995-1997	2005-2007	2008 r.
USA	43,3	28,5	31,8	RPA	1,3	2,2	1,6
Brazylia	10,6	29,4	29,3	Rosja	20,5	12,1	9,6
UE	16,2	32,2	29,8	Arabia Saudyjska	5,5	4,3	4,0
Tajlandia	3,5	4,2	4,7	Japonia	10,2	8,2	6,9
Chiny	6,7	4,6	3,2	Chiny *	27,9	5,4	5,8
Razem	80,3	98,9	98,8	Meksyk	4,1	5,4	5,0
				UE	5,0	29,6	28,2
				Zjednoczone Emiraty Arabskie	2,0	2,0	2,3
				Razem	76,5	69,2	63,4

Objaśnienie: * łącznie z Hongkongiem.

Źródło: Obliczenia własne.

dotyczących gustów i preferencji konsumentów. Duże znaczenie takiego handlu jest szczególnie charakterystyczne dla państw Unii Europejskiej oraz Chin [8].

Znaczenie obrotów handlu zagranicznego mięsem drobiowym można też mierzyć udziałem eksportu w produkcji lub importu w konsumpcji tego mięsa w danym kraju. Są to wskaźniki informujące o tym, czy jest to handel uzupełniający, czy też ma podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia rynku wewnętrznego lub zagospodarowania wytworzonej podaży. Podstawą tego jest konkurencyjność na międzynarodowym rynku (**tabela 3**).

KOSZTY PRODUKCJI mięsa drobiowego

W całym łańcuchu zaopatrującym końcowego konsumenta w mięso drobiowe istotne znaczenie w rachunku kosztów mają: pasze, praca i kapitał występujący zarówno w postaci wyposażenia, jak i środków finansowych. Koszt pasz zależy w dużym stopniu od cen wykorzystanych surowców oraz cen wytworzonych, transportowanych i przechowywanych produktów paszowych.

Koszty pracy w sferze produkcji, przetwórstwa i dystrybucji mięsa drobiowego zależą od możliwości oraz stopnia trudności znalezienia alternatywnego sposobu zarobkowania przez pracowników zatrudnionych w sektorze drobiarskim.

Kapitał jest szczególnie czynnikiem produkcji. W krajach rozwiniętych gospodarczo w produkcji i przetwórstwie mięsa drobiowego obserwuje się znaczną redukcję kosztów pracy dzięki substytucji pracy przez wyposażenie technicz-

ne. W nowoczesnym chowie żywca potrzebne są nie tylko budynki, automatyczne dozowniki pasz czy poidła, ale także efektywny system oczyszczania, systemy kontroli środowiskowej, monitoringu procesu produkcyjnego. Przemysłowy charakter ubojów żywca i jego przetwórstwa wymaga inwestycji technicznych i technologicznych, a więc dostępu do środków finansowych. Inwestorzy dążą do minimalizowania kosztów kapitału finansowego wykorzystując efektywne systemy bankowe, ubezpieczeniowe czy fundusze inwestycyjne. Wzrost skali produkcji musi przekładać się na redukcję kosztów i zwiększenie przychodów netto [2].

Przedstawiony w dużym uproszczeniu mechanizm można uznać za podstawowy mechanizm globalnej konkurencji na światowym rynku mięsa drobiowego. Te regiony świata, które dysponują nakładami o stosunkowo niskich cenach (pasze, praca, wyposażenie, środki finansowe) uzyskują przewagi konkurencyjne, zwłaszcza w pierwszej fazie łańcucha zaopatrzeniowego, tj. w chowie żywca. Koszty pracy w większym stopniu wpływają na lokalizację produkcji przeznaczoną na eksport. Wiele krajów rozwijających się dysponuje bowiem nadwyżką taniej siły roboczej. Dobrym przykładem może być Brazylia. Produkcja i eksport drobiu rozwija się tam bardzo dynamicznie właśnie dzięki dużym i tanim zasobom paszowym (zboża, soja) oraz niskim kosztom pracy. Kapitał napływa z zewnątrz. Podobnie jest w Chinach, gdzie szybko rośnie produkcja. Jednak barierą dla równie szybkiej dynamiki wzrostu eksportu jest niski standard weterynaryjny i sanitarny tej produkcji. Jest to bariera bardzo istotna w okresie zwiększonego zagrożenia chorobami zwierzęcymi.

Koszty kapitałowe są bardzo zróżnicowane w poszczególnych krajach. Mają na to wpływ takie czynniki, jak stopień niepewności wynikający z sytuacji makroekonomicznej, poziom stóp procentowych decydujący o cenie kapitału, przejrzystość systemu gospodarczego, zwłaszcza finansowego. Ważna jest też odpowiednia skala biznesu pozwalająca na realizację wynikających z niej korzyści. Wymaga to często inwestycji przekraczających możliwości małych i średnich firm. Jednak kapitał, w odróżnieniu od ziemi, a także w znacznym stopniu od pracy, jest mobilny w skali światowej. Inwestycje zagraniczne, w połączeniu z niskimi kosztami pracy w krajach rozwijających się, kreują globalną konkurencyjność firm ubojowych i przetwórczych, które mogą też importować surowiec do przerobu. Przykładem takich rozwiązań są Chiny, które importują z USA mrożone kurczęta do dalszego przetwórstwa i eksportują swe przetwory do Japonii. Lokowanie przemysłu mięsnego w pobliżu dużych centrów konsumpcyjnych pozwala również na realizację korzyści skali przy redukcji kosztów związanych z dystrybucją. Pojemność rynków zbytu może też być powiększana dzięki zawieraniu między krajami preferencyjnych umów handlowych. Przyczynia się to również do umiędzynarodawiania rynku zbytu o zunifikowanych parametrach [5].

Poziom cen surowców paszowych w kolejnej dekadzie, choć ma być niższy niż w 2011 r., pozostanie prawdopodobnie wysoki w porównaniu z poprzednim dziesięcioleciem. Przy wysokich cenach zbóż i pasz będzie się pogłębiać różnicowanie regionalne dynamiki rozwojowej w produkcji drobiu. Równocześnie będą się zwiększać obroty w ramach układów regionalnych (UE, Nafta, Mercosur), których znaczenie rośnie w miarę przedłużania się rokowań Rundy Doha (WTO) i braku nowego porozumienia globalnego [1].

Istotne znaczenie dla rozwoju handlu regionalnego mają preferencje konsumentów wynikające z różnic smakowych,

Tabela 3. Udział handlu zagranicznego w produkcji lub konsumpcji mięsa drobiowego w badanych krajach [%]**Table 3.** The share of foreign trade in production and consumption in selected countries [in percent]

Kraje	Udział eksportu w produkcji			Kraje	Udział importu w konsumpcji	
	1995-1997	2005-2007	2008 r.		1995-1997	2005-2007
USA	15,8	13,1	20,6	Rosja	66,0	49,0
Brazylia	13,1	27,8	35,4	Arabia Saudyjska	80,2	83,2
UE	10,2	16,3	20,5	Japonia	42,9	54,4
Tajlandia	20,4	43,1	54,9	Chiny *	15,5	3,5
Chiny	3,7	2,1	2,6	Meksyk	13,7	18,7
				UE	3,2	6,3

Objaśnienia: * łącznie z Hongkongiem

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych FAO.

kulturowych, religijnych oraz tego, co składa się na ogólne pojęcie aspektu konsumenta (consumer concerns). Konsumenti w USA preferują białe mięso drobiowe pochodzące z piersi. Natomiast w niektórych krajach azjatyckich wyżej cenione kulinarnie jest ciemne mięso z ud, nóg i skrzydeł. Japonia ma niższe ceny mięsa z piersi kurcząt niż USA, mimo że koszty w japońskim przemyśle drobiarskim są znacznie wyższe. To preferencje konsumentów decydują o niskiej cenie białego mięsa drobiowego w Japonii.

Dobrym przykładem są też Chiny. Dysponują one dużymi własnymi zasobami pasz i taniej siły roboczej, co sprzyja rozwojowi własnej produkcji drobiu. Jednak szybko rozwija się też import. Obejmuje on przede wszystkim niszowe dla innych uczestników światowego rynku produkty, jak łapki, stopy, nóżki, skrzydła, podroby, łebki, języki drobiowe itp.

Różnice w preferencjach konsumentów są także przyczyną rozwoju handlu wewnątrzsektorowego. Opiera się on głównie na szeroko rozumianych niszach popytowych. Często ich podstawą są szczególne wymagania konsumenckie wynikające z przestrzegania określonych reguł dotyczących rytuału ubojowego, dobrostanu zwierząt czy też przejrzystości i bezpieczeństwa (np. niestosowanie w procesie produkcyjnym hormonów, antybiotyków lub pasz z komponentami GMO) lub przestrzegania humanitarnych zasad uboju. Ważną może też być dbałość o ochronę środowiska naturalnego przez fermę, zakłady ubojowe i przetwórnice. Na takiej podstawie tworzą się zróżnicowane oferty detaliczne, informujące konsumenta o procesach i procedurach wykorzystywanych w łańcuchu zaopatrzeniowym. Przykładem może być mięso z uboju żywca chowanego na wolnych wybiegach lub żywionego naturalnymi paszami.

Duże znaczenie dla światowego handlu mięsem drobiowym mają też zmiany w modelu konsumpcji, a także postępującą unifikacją diety w wielu regionach kuli ziemskiej. Rosnące dochody zapewniają konsumentom coraz większy dostęp do droższej żywności, do której należy też mięso. Drób, jako najtańszy gatunek mięsa, przyczynia się do rozszerzenia oferty handlowej na mniej zamożne grupy konsumentów. Wydaje się, że w okresie średnim, tj. najbliższych 10-15 lat, przemiany strukturalne zachodzące w światowym handlu mięsem drobiowym będą kontynuacją dotychczasowych tendencji. Ważnym ich modyfikatorem może być wzrost cen surowców paszowych na światowych rynkach, wpływający na ceny pasz treściwych. Stanowią one bowiem ok. 2/3 całkowitych kosztów produkcji żywca drobiowego. Zaostrzy to, i tak już trudne, warunki konkurencji na globalnym rynku drobiu. ■

Dr G. Dybowski - Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
- Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa

LITERATURA:

- [1] Agricultural Outlook 2011-2020. 2011. OECD-FAO.
- [2] Bałman Z.: 2000. Globalizacja. PIW. Warszawa.
- [3] Bruinsma J.: 2003. Word Agriculture: Towards 2015/2030 a FAO Perspective. FAO Earthscan.
- [4] Czyżewski A., Poczta-Wajda A.: 2011. Polityka rolna w warunkach globalizacji. Doświadczenia GATT/WTO. PWE.
- [5] Dybowski G.: 2005. Globalne regulacje w światowym handlu żywnością. [w:] Wpływ procesu globalizacji na rozwój rolnictwa na świecie. IERIGŻ-PIB.
- [7] Livestock and Poultry: 2011. World Markets and Trade. USDA. FAS.
- [8] Robinson G.: 2004. Geographies of Agriculture, Globalization, Restructuring and Sustainability. Kingston University, Londyn.
- [9] Vieh und Fleisch. Markt Bilanz. ZMP (1995-2007), AMA (2008-2010).

Südzucker umacnia pozycję na rynku cukru

Największy w Unii Europejskiej producent cukru, niemiecki koncern Südzucker uzyskał zgodę władz UE na przejęcie 25% udziałów w brytyjskiej firmie ED&F Man. Südzucker zainwestował w tę transakcję 255 mln USD. Jednocześnie niemiecki koncern, zgodnie z warunkiem postawionym przez Komisję Europejską, sprzedał rafinerię we włoskim Brindisi.

Oprócz cukru, Südzucker produkuje skrobię i dodatki dla przemysłu piekarskiego, a przejęcie części udziałów w ED&F Man ma umocnić pozycję koncernu nie tylko na unijnym, ale także na światowym rynku. (Foodnews 25.05. 2012 r.) AŁ

PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY

CSB-System
INTERNATIONAL

**Biznesowe rozwiązanie IT
dla całego przedsiębiorstwa**

**Sukces jest
kwestią Systemu.**

Cukiernia Staropolska

**Szybciej.
Dokładniej.
Wydajniej.**

Wiodące przedsiębiorstwa branży spożywczej na całym świecie stawiają na System CSB. **"Dzięki współpracy z CSB-System jesteśmy w stanie dokładnie planować zadania i zapewnić ciągłość wszystkich procesów: zaopatrzenia, produkcji, transportu i sprzedaży z zachowaniem wysokich standardów jakości. Możliwość korzystania z gotowych i sprawdzonych rozwiązań IT była i jest dla nas niezwykle istotna – wykorzystanie Systemu CSB daje nam taką gwarancję."**

Wojciech Kozłowski,
właściciel Cukierni Staropolskiej

CSB-System Polska Sp. z o. o.
ul. Chorwacka 45 ■ 51-107 Wrocław, Polska
tel.: +48-71-3267180
faks: +48-71-3267199
marketing@csb-system.pl
www.csb-system.pl